

SESSION 2024

**CAPES
CONCOURS EXTERNE
ET CAFEP**

**SECTION : LANGUES RÉGIONALES
CATALAN**

**EPREUVE ECRITE DISCIPLINAIRE
PORTANT SUR LE CATALAN**

Durée : 6 heures

L'usage de tout ouvrage de référence, de tout dictionnaire et de tout matériel électronique (y compris la calculatrice) est rigoureusement interdit.

Il appartient au candidat de vérifier qu'il a reçu un sujet complet et correspondant à l'épreuve à laquelle il se présente.

Si vous repérez ce qui vous semble être une erreur d'énoncé, vous devez le signaler très lisiblement sur votre copie, en proposer la correction et poursuivre l'épreuve en conséquence. De même, si cela vous conduit à formuler une ou plusieurs hypothèses, vous devez la (ou les) mentionner explicitement.

NB : Conformément au principe d'anonymat, votre copie ne doit comporter aucun signe distinctif, tel que nom, signature, origine, etc. Si le travail qui vous est demandé consiste notamment en la rédaction d'un projet ou d'une note, vous devrez impérativement vous abstenir de la signer ou de l'identifier. Le fait de rendre une copie blanche est éliminatoire.

Tournez la page S.V.P.

A

INFORMATION AUX CANDIDATS

Vous trouverez ci-après les codes nécessaires vous permettant de compléter les rubriques figurant en en-tête de votre copie.

Ces codes doivent être reportés sur chacune des copies que vous remettrez.

▪ **Concours externe du CAPES de l'enseignement public :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B E	0 4 4 2 E	1 0 1	9 3 9 5

▪ **Concours externe du CAFEP/CAPES de l'enseignement privé :**

Concours	Section/option	Epreuve	Matière
E B F	0 4 4 2 E	1 0 1	9 3 9 5

L'épreuve comporte deux parties que le candidat abordera selon l'ordre de son choix :

- **La composition en catalan**
- **La traduction (version et thème)**

1- Composition

Analitzant els documents següents i ajudant-vos amb la vostra coneixença de la cultura catalana, elaboreu una reflexió sobre una problemàtica relacionada amb la temàtica «l'esplendor medieval».

Document A: Jaume I, *Llibre dels Fets del rei en Jaume*, traducció moderna de Josep Maria Pujol, edició d'Agnès et Robert Vinas. Palma, Moll, 2008, p. 75.

Document B: Ramon Llull, *Llibre d'Evast e d'Aloma e de Blaquerna son fill*, Barcelona, Barcino, 2016 [1270], p. 84.

Document C: Ausiàs March, Josep Piera, *Ausiàs March. Una tria*, versió moderna de Josep Piera, Barcelona, Barcino, 2011, cant XI, p. 27-29.

Document D: Joanot Martorell, *Tirant lo Blanc*, a cura d'A. Hauf i V. J. Escartí, València, Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1990, p. 320-321.

Document A

- 1 Ara contarem de quina manera fórem engendrat i de quina manera fou el nostre naixement. Primerament de quina manera fórem engendrat NÓS.
- El nostre pare, el rei don Pere, no volia veure la nostra mare la reina. I s'esdevingué que una vegada el rei nostre pare fou a Latas, i la reina nostra mare, a Miravals. I anà a veure el rei un ric home
- 5 anomenat En Guillem d'Alcalà, i tant el pregà que el féu anar a Miravals, on era la reina nostra mare. I la nit que tots dos passaren a Miravals volgué nostre Senyor que fóssim engendrat.
- Quan la reina nostra mare se sentí prenyada, se'n tornà a Montpeller. I allí volgué nostre Senyor que tingués lloc el nostre naixement: a can Tornamira, la vigília de nostra Senyora santa Maria de la Candelera.
- 10 I la nostra mare, tot seguit d'haver nascut, ens envià a presentar a Santa Maria. Ens hi portaren en braços, i deien matines a l'església de Nostra Senyora, i tan bon punt ens entraren pel portal, es posaren a cantar el "Te Deum laudamus". (I hi entràrem quan estaven cantant aquest càntic sense que els clergues sabessin que havíem d'entrar-hi!)
- I després ens dugueren a Sant Fermí, i quan els que ens portaven entraren a l'església de Sant Fermí,
- 15 estaven cantant el "Benedictus Dominus Deus Israel" (I quan ens tornaren a casa de la nostra mare, ella s'alegrà molt de les pronòstiques que ens havien succeït.)
- I féu fer dotze candeles, totes del mateix pes i de la mateixa mida, i les féu encendre totes alhora, i a cada una hi posà el nom d'un apòstol, i prometé a nostre Senyor que NÓS duríem el nom de la que duraria més. I la que durà més fou la de Sant Jaume, tres travessos de dit ben bons més que les altres.
- 20 I per aquest motiu i per la gràcia de Déu ens anomenem Jaume.
- I d'aquesta manera descendim de part de la que fou la nostra mare i del rei don Pere, el nostre pare. (I sembla obra de Déu, que a causa dels pactes que el nostre avi havia fet, de casar-s'hi, resultés després que del llinatge de l'emperador Manuel i del nostre pare, el rei don Pere, que es reparés per matrimoni el manament que havia tingut lloc!)
- 25 I més endavant, mentre dormíem en el bressol, tiraren damunt de NÓS per una trapa una pedra que caigué prop del bressol, però Déu ens volgué deslliurar de la mort.

Document B

1 Evast stigué en gran pensament com descobriria a Aloma, sa muller, lo seu cor, ni com la poria
induhir a entrar en ordre de religió, perquè molt duptava que ella lo volgués diffinir. En l'altre dia,
aprés de la missa, Evast y Aloma romangueren en la capella, e ixquerense'n tots los altres; y Evast
5 dix a Aloma estes paraules: –Aloma, amigua mia: per virtut de Déu lo nostre fill Blanquerna és dotat
de gran saviessa, y té molt bones pràctiques y gentil criança, y és vengut ja a edat que nosaltres li
podem comanar a si mateix e tots nostres béns e la procuració d'esta nostra casa; e temps és vengut
que Blanquerna haja muller, e que nosaltres dos desentrem est món mesquí y que entrem en ordre
de religió, per tal que vixcam en major sanctedat; e axí com per bona vida som estats fins aquí llum e
doctrina a aquells qui estan en ordre de matrimoni, que axí, per sanctedat de bona vida, donem
10 exemple de aquí avant a aquells qui estan en ordre de religió. E per açò cové que prenguem dels béns
temporals una partida, la qual donem per amor de Déu als pobres de Jesuchrist, e que vós eligau
aquell monestir de dones que més vos sia agradable, e que yo, ab vostra licència, pugua entrar en
l'ordre de religió, la qual tant he yo desijada.–

Molt estranyes paregueren a Aloma estes paraules que Evast li deya, per les quals en gran manera se
mudà de color, y en son cor duptà que Evast no hagués d'ella alguna desgrat per lo qual se volgués
15 partir d'ella; e ans de respondre-li, començà entre si mateixa a pensar. Però Evast li dix estes
paraules: –Aloma, com no'm responeu? ¿Què és això en què vós tant pensau? ¿Haveu enteses mes
paraules?–. –Senyor– respòs Aloma–: vostres paraules he ben enteses, y en sospita me haveu posada
que vós, per ventura, no tingau contra mi alguna mala voluntat o desgrat per la qual me voleu llexar.
20 Si us par que en ninguna cosa yo haja fallit ni errat contra vós, prec-vos que en altra manera de mi
prengau venjança, e que vós ara no'm desempareu en lo fi de mos dies, quant he yo més menester
vostra ajuda e vostre govern que abans.

–Aloma– dix Evast–: saber podeu de cert que la mia voluntat en ningun temps no hagué desplaer ni
ira de vós ni de vostres obres; ans vos faç a saber que, après que plagué a Déu que los dos fóssem
25 ajustats en matrimoni, tots los dies de ma vida he fetes gràcies a Déu que me ha donat la vostra bona
companyia; perquè entre los altres dons que Déu dona als seus amadors en aquest món, de què li han
de fer contínuament gràcies, és lleal y bona companyia. E per ço, Aloma, vós no penseu ni dupteu en
alguna manera que yo vos tingua en desgrat de ninguna cosa que vós hajau feta, ans vos demane
perdó si per ningun temps he fet contra vós algun deffalliment ni cosa que mal stigués en mi, a parer
30 vostre. Mas, perquè nosaltres som a la fi de nostres dies, e perquè ordre de religió és de major
sanctedat que no és l'ordre de matrimoni, en lo qual nós som, e los hòmens deuen acostar-se a Déu
per bones obres, quant més podem més, majorment que havem nosaltres temps e disposició, per açò
us pregue que vós, qui per ningun temps no fos desobedient a mes pregàries ni a les mies paraules,
que obeixcau ara a les preguàries que yo us faz, y que entrem los dos en vida contemplativa, e que
35 lleixem del tot la vida activa per a nòstron fill Blanquerna. Per què, façam tot nostre poder com, per
la gràcia de Déu, siam ensemps sens fi en la glòria perdurable de paraís.

–Senyor Evast– dix Aloma–: ab verguonya y ab temor me cové que responga a vostres paraules; y lo
Déu de glòria sab bé que jamay en mon pensament ni en ma opinió fonc que yo, de ningunes coses,
vos hagués a desobeir, ni que contrast volgués que fos entre ma voluntat y la vostra. Mas, perquè lo
40 principi del nostre ajustament fon per ordre de matrimoni, e lo principi ha tostemps sguart a la fi, ço
és a saber, que tots temps siam ensemps fins a la fi que la mort nos departeixca, per açò sapiau,
senyor Evast, que yo per ninguna manera no vull ésser contra lo principi del primer ordre en lo qual
Déu me ha possada y en lo qual Déu me ha conservada e guardada de fer deffalliment que sia contra
la ordre de matrimoni. En totes les altres coses que vos vullau fer de mi, en les quals Déu ne sia
45 servit y lloat e vós hi hajau plaer, consentiré yo molt volenterossament; mas de la ordre en la qual
Déu me ha messa no eixiria per res, ni vós, salvant vostra honra, no'm deveu consellar que yo
prengua altra ordre a la qual yo no tinga tanta devoció com a la ordre en què só, de matrimoni; car,
per deffalliment de devoció, molts hòmens y moltes dones menyspreen son ordre, exint-se de aquell.
E prech-vos que'm digau les rahons per les quals vós més amau ordre de religió que la ordre de
50 matrimoni en què só."

Document C

Quins tan segurs consells vas buscant tu,
cor malastruc, fastiguejat de viure?
Amic del plor i desamic del riure,
4 com sofriràs els mals que tens davant?
Afanya't, doncs, que la mort ja t'espera,
i pels teus mals se t'allarguen els dies;
el teu sojorn plaent s'allunya més
8 quan vols fugir de la mort falaguera.

Braços oberts, ella ha eixit al camí,
plorant-li els ulls per excés de gran goig;
el melodiós cant de sa veu sent
12 que diu: «Amic, ix de casa estrangera.
Amb gran delit et done els meus favors,
que cap home no els ha sentit abans,
perquè jo fuig de tot aquell que em crida
16 i m'ajunte amb qui fuig del meu rigor.»

Els ulls plorant i amb cara de terror,
estirant-se els cabells amb grans udols,
la vida em vol donar béns en herència
20 i d'aquests dons vol que siga senyor,
cridant amb veu horrible i dolorosa,
tal com la mort crida l'afortunat;
l'home que viu aparellat als mals
24 la veu de mort li és melodiosa.

Bé em meravella com és d'orgullosa
la voluntat de cada amador;
no demanant-me què o qui és amor
28 sabran en mi sa força dolorosa.
Tots, maleint, juraran en veu baixa
que mai amor no els podrà dominar,
però si els conte acolorits plaers,
32 el temps perdut, sospirant, maleiran.

Cap home ni cap dona no conec
que, adolorit per amor, faça llàstima;
jo sóc aquell de qui cal compadir-se
36 perquè del cor la sang se me'n va lluny.
Sent com s'acosta a mi la gran tristor
que seca l'humor que en vida em sosté;
la tristor s'envalenta en contra meu
40 i no acut cap mà armada a protegir-me.

Lliri entre cards, sent que s'acosta l'hora
en què la meua vida ja s'acaba;
i, com del tot m'ha fugit l'esperança,
44 en aquest món roman damnada l'ànima.

Document D

1 **Capítol CXVIII : Com Tirant fon ferit en lo cor ab una flecha que li tirà la deessa Venus perquè mirava la filla de l'emperador**

[Dient l'Emperador tals o semblants paraules les orelles de Tirant estaven atentes a les raons, e los ulls d'altra part contemplaven la gran bellea de Carmesina. E per la gran calor que feia, perquè havia estat amb les finestres tancades, estava mig descordada mostrand en los pits dues pomes de paradís que crestallines parien, les quals donaren entrada als ulls de Tirant, que d'allí avant no trobaren la porta per on eixir, e tostemp foren apresonats en poder de persona lliberta, fins que la mort dels dos féu separació. Mas sé-us bé dir, certament, que los ulls de Tirant no havien jamés rebut semblant past, per moltes honors e consolacions que s'hagués vistes, com fon sol aquest de veure la Infanta.

5 L'Emperador pres per la mà a sa filla Carmesina e tragué-la fora d'aquella cambra. E lo Capità pres del braç a l'Emperadriu e entraren en una altra cambra molt ben emparamentada e tota a l'entorn hestoriada de les següents amors:]

De Floris e de Blanchesflors, de Tisbe e de Píramus, de Eneas e de Dido, de Tristany de Isolda, e de la reyna Ginebra e de Lançalot, e de molts altres que totes llurs amors de molt subtil e artificial pintura eren divisades. E Tirant dix a Ricart:

15 —No creguera jamés que en aquesta terra agués tantes coses admirables com veig.

E dehia-u més per la gran bellea de la infanta. Empero aquell no u entés.

Tirant pres licència de tots e anà-sse'n a la posada, entrà-se'n en una cambra e posà lo cap sobre un coxí als peus del lit. No tardà molt que li vengueren a dir si s volia dinar. Dix Tirant que no, que lo cap li dolia. E ell stava ferit de aquella passió que a molts engana.

20 Diafebus, que véu que Tirant no exia, entrà en la cambra e dix-li:

—Capità senyor, prech-vos per amor mia que m digau lo vostre mal quin és, car si per mi vos porà ésser donat algun remey ho faré ab molt bona voluntat.

25 —Cosí meu —dix Tirant—, lo meu mal a present no fretura vós saber-lo. E yo no tinch altre mal sinó de l'ayre de la mar, qui m'a tot comprés.

—O, capità! ¿E de mi vos voleu cobrir, que de tots quants mals e béns aveu tenguts yo'n só stat archiu, e ara de tan poca cosa me bandejau de vostres secrets? Digau-m'ó, yo us clam mercé, e no m vullau amagar res que de vós sia.

30 —No vullau més turmentar la mia persona —dix Tirant—, que jamés sentí tan greu mal com lo que ara sent, que m farà venir prest a mort miserable o a glòria reposada si fortuna no m'és contrària, car la fi de totes aquestes coses és dolor per aquella amor qui és amargua.

E giràs de la altra part, de vergonya, que no gosà mirar ha Diafebus en la cara, e no li pogué exir altra paraula de la boca sinó que dix:

—Yo ame.

35 Acabant-ho de dir, dels seus hulls destil·laren vives làgremes mesclades ab sanglots e sospirs.

Diafebus, vehent lo vergonyós comport que Tirant fehia, conegué la causa per què Tirant reprenia a tots los de son linatge, e encara ha aquells ab qui tenia amistat. Com venia cars que parlaven de amors ell los dehia: «Bé sou folls tots aquells qui amau. ¿No teniu vergonya de levar-vos la libertat e de posar-la en mans de vostre enemich, qui us leixa ans perir que haver-vos mercé?», fahent de tots una gran burla. Empero yo veig que ell és vengut a caure en lo laç en lo qual humana força no basta a resistir.

40 E pensant Diafebus en los remeys que a tal mal se requiren, ab gest piadós e affable, féu principi a un tal parlar.

2- Traduction

a. Version

I després ens dugueren a Sant Fermí, i quan els que ens portaven entraren a l'església de Sant Fermí, estaven cantant el "Benedictus Dominus Deus Israel" (I quan ens tornaren a casa de la nostra mare, ella s'alegrà molt de les pronòstiques que ens havien succeït.)

I féu fer dotze candeles, totes del mateix pes i de la mateixa mida, i les féu encendre totes alhora, i a cada una hi posà el nom d'un apòstol, i prometé a nostre Senyor que Nòs duríem el nom de la que duraria més. I la que durà més fou la de Sant Jaume, tres travessos de dit ben bons més que les altres. I per aquest motiu i per la gràcia de Déu ens anomenem Jaume.

I d'aquesta manera descendim de part de la que fou la nostra mare i del rei don Pere, el nostre pare. (I sembla obra de Déu, que a causa dels pactes que el nostre avi havia fet, de casar-s'hi, resultés després que del llinatge de l'emperador Manuel i del nostre pare, el rei don Pere, que es reparés per matrimoni el manquement que havia tingut lloc!)

I més endavant, mentre dormíem en el bressol, tiraren damunt de Nòs per una trapa una pedra que caigué prop del bressol, però Déu ens volgué deslliurar de la mort.

Jaume I, *Llibre dels Fets del rei en Jaume*, édition de Josep Maria Pujol, Agnès Vinas et Robert Vinas. Palma de Majorque, Moll, 2008, p. 75.

b. Thème

L'amour courtois du pays d'oc est la même chose que l'amour grec, quoique le rôle si différent joué par la femme cache cette identité. Mais le mépris de la femme n'était pas ce qui portait les Grecs à honorer l'amour entre hommes, aujourd'hui chose basse et vile. Ils honoraient pareillement l'amour entre femmes, comme on voit dans le *Banquet* de Platon et par l'exemple de Sapho. Ce qu'ils honoraient ainsi, ce n'était pas autre chose que l'amour impossible. Par suite, ce n'était pas autre chose que la chasteté. Par la trop grande facilité des mœurs, il n'y avait presque aucun obstacle à la jouissance dans le commerce entre hommes et femmes, au lieu que la honte empêchait toute âme bien orientée de songer à une jouissance que les Grecs eux-mêmes nommaient contre nature. Quand le christianisme et la grande pureté de mœurs importée par les peuplades germaniques eurent mis entre l'homme et la femme la barrière qui manquait en Grèce, ils devinrent l'un pour l'autre objet d'amour platonique. Le lien sacré du mariage tint lieu de l'identité des sexes. Les troubadours authentiques n'avaient pas plus de goût pour l'adultère que Sapho et Socrate pour le vice ; il leur fallait l'amour impossible. Aujourd'hui nous ne pouvons penser l'amour platonique que sous la forme de l'amour courtois, mais c'est bien le même amour.

Simone Weil, *Œuvres*, Paris, Gallimard Quarto, 1999, p. 676-677 (édition d'origine : Revue *Cahier du Sud*, février 1943)